

Täysistunto

Maanantai 15.6.2026 klo 16.25

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 91/2026 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 11/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 11/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.10 **Jenni Pitko vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä esitetään luonnonsuojelulakiin useita muutoksia, joista merkittävimmän uuden säännöskokonaisuuden muodostavat luonnonarvokauppaa koskevat säännökset. Lailla on tarkoitus mahdollistaa myös voimassa olevien säännösten mukaisesti tuotettavien luonnonarvojen eli luonnonarvohehtaareiden käyttäminen muuhun kuin heikennyksen hyvittämiseen eli esimerkiksi yritysten ympäristövastuullisuuteen ja vapaaehtoiisiin luontotekoihin. Laikiin esitetään lisättäväksi tarvittavat säännökset EU:n ennallistamisasetuksessa säädetyn ennallistamissuunnitelman laatimisesta. Lisäksi esitys sisältää eräitä teknisluontoisia ehdotuksia, kuten suden poistaminen luonnonsuojelulain lajisuojelua koskevan sääntelyn soveltamisalasta.

EU:n ennallistamisasetus velvoittaa jäsenvaltiot laatimaan kansallisen ennallistamissuunnitelman ja toimittamaan sen Euroopan komissiolle. Hallituksen esityksen tarkoituksena on säätää kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimisesta siltä osin kuin se on tarpeen. Valiokunta korostaa, että hallituksen esitys sisältää ainoastaan mainitun toimivaltaa koskevan säännösehdotuksen. Ehdotus ei koske kansallisen ennallistamissuunnitelman sisältöä, vaan ainoastaan ministeriöiden välistä työnjakoa ja valtioneuvoston toimivaltaa sekä muutoksenhakuoikeutta.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on nostettu esiin huomioita siitä, että hallituksen esityksessä ehdotettuun toimivaltasääntelyyn ennallistamissuunnitelman hyväksymisestä liittyisi riski eduskunnan lainsäädäntövallan sitomisesta ennakolta ministeriötason linjauksiin. Valiokunta korostaa, että kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelussa on korostettu sen olevan tasoltaan hyvin yleinen, tiekarttamainen. Sillä ei ole tarkoitus olla oikeusvaikutuksia yksityisiin maanomistajiin, eikä ennallistamissuunnitelman valmistelussa ole katsottu siinä voitavan osoittaa yksittäisiä ennallistettavia alueita. Suunnitelma luo suuntaviivat sille, miten luonnon tilaa parannetaan ja kaupunkivihreää lisätään tulevana vuosikymmeninä. Kysymyksessä on strateginen ja vaiheittain tarkentuva kokonaisuus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

Valiokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että suunnitelmalla voi olla vaikeasti arvioitavia vaikutuksia julkisyhteisöjen maankäyttöön ja julkiseen talouteen. Ennallistamissuunnitelma on pyrittävä laatimaan siten, että perustaksi otetaan tehokaimmat ja myös asetuksen vaatimusten täyttämisen kannalta tarkoituksenmukaisimmat keinot. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan arvioinut kriittisesti ehdotetun sääntelyn oikeusvaikutuksia. Perustuslakivaliokunta edellytti ehdotetun sääntelyn tarkentamista siten, että säädöstasolta ilmenee selvästi, että ennallistamissuunnitelmaan ei voi sisältyä sellaista asetuksessa tarkoitettua viitteellistä karttaa tai sellaisia toimenpiteitä, joilla voisi olla joko suoraan tai muun lainsäädännön tulkinnan osana oikeusvaikutuksia perustuslain 15 §:n suojaamaan omaisuuteen nähden. Ympäristövaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnossaan edellyttämää sääntelyn tarkentamista 13 a §:ssä.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan huomiota myös siihen, että luonnonsuojelulain 134 §:n muutosehdotuksessa muutoksenhakuoikeus koskee myös kansallisen ennallistamissuunnitelman hyväksymisestä tehtävää päätöstä. Esityksestä ei ilmene täysin selvästi, millaiset asiat ennallistamissuunnitelmaa koskevasta päätöksestä voisivat tulla muutoksenhaun kohteeksi. Ehdotus muutoksenhakua koskevan säännöksen muuttamiseksi voi valiokunnan mielestä olla omiaan lisäämään osaltaan epäselvyyttä siitä, millaisia oikeusvaikutuksia ehdotetulla ennallistamissuunnitelmalla on. Ympäristövaliokunta kuitenkin katsoo, että perustuslakivaliokunnan näkemys on sinänsä ymmärrettävä mutta koska vastaavan tyyppisistä muista suunnitelmista, kuten vesienhoitosuunnitelmasta, saa valittaa ja peruste säännöksille on siten kuin hallituksen esityksen perusteluissa on todettu muualla kuin suunnitelman oikeusvaikutuksissa, muutoksenhakuoikeutta on kuitenkin pidettävä perusteltuna.

Luonnonarvomarkkinoiden kehittyminen voi osaltaan tukea EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpanoa. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi luonnonsuojelulain 11 lukua siten, että viranomaisvarmennettujen luonnonarvohehtaarien käyttöä laajennetaan vapaaehtoisen ekologisen kompensaation lisäksi myös muihin vapaaehtoiisiin luontotekoihin, kuten yritysten ja yhteisöjen luontovastuullisuuden osoittamiseen. Tarkoituksena on täydentää olemassa olevia keinoja luonnon tilan parantamiseksi. Muutos on tarpeen, koska luontokadon pysäyttäminen ja ennallistamistavoitteiden saavuttaminen edellyttävät selvästi nykyistä laajempaa rahoituspohjaa. On tärkeää, että luonnonarvomarkkinoiden kehittyminen ei kuitenkaan heikennä julkisen sektorin luonnonsuojelupanostuksia vaan toimii niitä täydentävänä työkaluna.

Uuteen 104 a §:ään ehdotetaan lisättäväksi luontoteon käsite. Luontoteolla tarkoitetaan luonnonarvoja lisäävillä toimilla tuotettavien luonnonarvojen käyttämistä vapaaehtoisesti. Luontoteot perustuvat samoihin luonnonarvohehtaareiden tuottamista ja laskemista koskeviin sääntöihin kuin ekologinen kompensaatio, ja maanomistaja voi itse päättää, mihin tarkoitukseen hän hyväksyy tuottamiaan luonnonarvoja käytettävän.

Valiokunta toteaa, että luonnonarvomarkkinoiden käynnistyminen on tärkeä tavoite. Koska vapaaehtoinen ekologinen kompensaatio on lähtenyt hitaasti liikkeelle, voi uhkana olla myös luonnonarvomarkkinoiden hidas käynnistyminen. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on myös katsottu, että esityksessä jää epäselväksi, voidaanko suojelu hyväksyä luontotekona ja sovelletaanko siihen samoja periaatteita kuin ekologisen kompensaation suojeluhuvelytyksessä. Valiokunta selventää, että tarkoituksena on, että myös suojeluhuvelytystä voidaan käyttää luontotekona. Valiokunta katsoo, että sääntelymuutosten valmistelu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

sen osalta, miten suojelehyvitysten haasteet eli vältetty haitta ja vuoto huomioitaisiin, tulee aloittaa mahdollisimman nopeasti.

Ympäristövastuullisesti toimiakseen yritysten tulee välttää ja minimoida haitalliset luontovaikutukset eli noudattaa niin kutsuttua lieventämishierarkiaa. Suojelehyvitysten hankkimisen ja ekologisten kompensatioiden tuottamisen tulee aina tapahtua lievennyshierarkian viimeisenä keinona, eli vasta sen jälkeen, kun oman toiminnan haitallisten luontovaikutusten pienentämisen kaikki muut mahdollisuudet on hyödynnetty. Lakiehdotuksessa esitetään myös lisättäväksi yleistasonen edellytys lieventämishierarkian noudattamisesta ja erityinen edellytys koskemaan niitä kirjanpitolain nojalla kestävyysraportointivelvollisia hakijoita, joiden toiminnalla on merkittäviä biodiversiteettivaikutuksia. Saadakseen rekisteriin kirjauksen luontoteosta kestävyysraportointivelvollisen toimijan on voitava osoittaa kestävyysraportoinnillaan joko että yrityksellä ei ole merkittäviä biodiversiteettivaikutuksia tai, jos merkittäviä biodiversiteettivaikutuksia raportoinnin mukaan aiheutuu, että yritys noudattaa lieventämishierarkiaa. Kestävyysraportointivaatimuksen piirissä on Suomessa noin 120 yritystä. Pienemmille yrityksille ei luoda uusia velvoitteita, jotta osallistumisen kynnys säilyy kohtuullisena.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, että suuria yrityksiä koskeva velvollisuus osoittaa noudattavansa lieventämishierarkiaa voi vaikuttaa kielteisesti näiden yritysten haluun tehdä luontotokeja raportointivelvollisuuden raskauden vuoksi. Haasteeksi on koettu se, että vapaaehtoisiin luontotoimiin osallistuville yrityksille syntyy esityksen seurauksena lisää hallinnollisia velvoitteita ja tulkinnallista epävarmuutta ilman että siitä olisi luonnon näkökulmasta hyötyä. Riskinä on, että yritysten halukkuus osallistua luonnonarvomarkkinoihin heikkenee. Jos luontovaikutusten korostamista kestävyysraportoinnissa aletaan käyttää muiden velvoitteiden perusteena, se voi myös vähentää yritysten halukkuutta käsitellä omia luontovaikutuksiaan osana raportointiaan.

Valiokunta pitää hyvänä luonnonarvohehtaareihin perustuvaa, luotettavaa luonnonarvo-kauppaa, mutta tunnistaa haasteen siitä, että tieteelliseen laskentamenetelmään perustuva arviointi maksaa. Lisäksi hallituksen esityksessä esitetyn mukaisesti raportointivelvollisuus lieventämishierarkian noudattamisesta, joka koskee vain suuryrityksiä ja pörssiyrityksiä, tuo niille kustannuksia, koska raportointi sopii huonosti yhteen kestävyysraportoinnin vaatimusten kanssa. Valiokunta korostaa edellä esitettyyn viitaten, että uuden sääntelyn ohjeistuksessa tulee varmistaa, että velvoitteesta aiheutuva rasite yrityksille jää mahdollisimman pieneksi, menettelyt ovat sujuvia ja käytännöt linjassa kestävyysraportoinnin vaatimusten kanssa. Suurten yritysten raportointivelvoitteen vaikutusta markkinoiden syntyyn tulee seurata ja arvioida ja puuttua ripeästi mahdollisiin ongelmiin.

Valiokunta pitää hallituksen esitystä kokonaisuutena perusteltuna ja tarpeellisena erityisesti EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpanemiseksi ja luonnonarvomarkkinoiden kehittämiseksi.

Valiokunta on tarkentanut myös yksityiskohtaisia perusteluja ja esittää, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen. Mietintö ei ole yksimielinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.19 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on neljä ongelmakohtaa, jotka voi tiivistää seuraavalla tavalla: Tämän myötä Suomen ennallista-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

missuunnitelman valmistelee ympäristöministeriö ja hyväksyy valtioneuvosto. Eduskunta ei pääse siitä keskustelemaan eikä päättämään. Toiseksi hallituksen esityksessä ei aseteta riittäviä reunaehtoja ennallistamissuunnitelman sisällölle, mikä vaarantaa erityisesti maanomistajien aseman, kun valmistelu tehdään puhtaasti ympäristöministeriön johdolla. Kolmantena luonnonarvokaupalle asetettavat rajoitteet eivät houkuta riittävästi sen enempää myyjiä kuin ostajiakaan lähtemään siihen mukaan. Kun valtion mahdollisuudet rahoittaa edes nykyisiä vapaaehtoisia suojelujärjestelmiä ovat liian niukat, tulisi yksityinen raha saada mahdollisimman nopeasti liikkeelle luonnonarvomarkkinoiden kautta. Nyt niin ei ole käymässä. Neljäntenä hallituksen esityksessä jää epäselväksi, mitä tuomioistuin voi ennallistamissuunnitelmaa koskevassa valituksessa tutkia ja millä perusteella valitus voidaan tehdä. — Siihen nähden, että tässä on näin merkittäviä tekijöitä, täytyy erikseen kiittää edustaja Hännistä, että hän on hallituspuolueista täällä paikalla, muutenhan enempi, kun ei meitä nyt kaiken kaikkiaankaan runsaasti täällä ole, painottuu opposition puolelle.

Arvoisa puhemies! Kaikkiin näihin kohtiin, mitä edellä esitin, esitämme pykälämuutoksia, joilla esitettyjä puutteita voitaisiin hyvinkin helposti korjata.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan suuri valiokuntahan päätti Suomen kannasta EU:n ennallistamisasetukseen keväällä 2024 eli tämän hallituksen aikana. Kanta oli, että Suomen tulee äänestää EU-neuvostossa asetusta vastaan. Asetus hyväksyttiin EU:n ympäristöministerien kokouksessa kesäkuussa 2024, ja se astui voimaan saman vuoden elokuussa.

Nyt käsitellyssä oleva hallituksen esitys kansallisen ennallistamissuunnitelman osalta on monella tapaa puutteellinen. Esitys sisältää menettelysäännökset siitä, kuka suunnitelman valmistelee ja hyväksyy, mutta jättää kokonaan säätämättä reunaehdot, joiden perusteella suunnitelman sisältö määräytyy. Nyt siis tässä esityksessä ei puututa sisältöön vaan siihen, miten se määräytyy. Lakiesityksestä puuttuvat säännökset siitä, millä perusteilla alueita voidaan valita ennallistamisen kohteiksi, miten taloudelliset vaikutukset on otettava huomioon, miten maanomistajien oikeudet turvataan tai miten kansallista liikkumavaraa tulee hyödyntää. Tämän seurauksena yksi Suomen maankäyttöön, luonnonvarapolitiikkaan, maa- ja metsätalouteen sekä aluekehitykseen merkittävimmin vaikuttavista suunnitelmista jätetään lähes kokonaan valtioneuvoston poliittisen harkinnan varaan ilman, että eduskunta asettaa sille laintasoisia sisältövaatimuksia.

Arvoisa puhemies! Kansallinen ennallistamissuunnitelma tulee vaikuttamaan tosiasiasa siihen, miten metsiä käytetään, miten vesistöjä hoidetaan, millaisia investointeja eri alueilla voidaan tehdä, miten maaseudun elinkeinot kehittyvät ja millaisia kustannuksia suomalaiselle yhteiskunnalle syntyy tulevina vuosikymmeninä. Ennallistamissuunnitelma esitetään laadittavaksi ympäristöministeriön johdolla. Avoimen valtakisjärjelmän antaminen yhdelle ministeriölle näin merkittävässä asiassa muodostaa todellisen riskin siitä, että luonnon monimuotoisuuden tavoitteita, mitkä sinällään ovat äärimmäisen tärkeitä, ryhdytään toteuttamaan irrottamalla ne taloudellisesta todellisuudesta. Luonnon monimuotoisuus tulee turvata niin, että samalla turvataan maaseudun elinvoima, kotimainen ruuantuotanto, metsätalouden toimintaedellytykset, energiantuotanto ja yksityinen omistusoikeus.

Ennallistamisasetuksen toimeenpanosta tulee Suomelle erittäin raskas taloudellinen rasite. Esillä olleiden arvioiden mukaan ennallistamistoimien hinta on 13:sta 19 miljardiin, mutta jopa 30 miljardista on puhuttu. Siihenkin nähden on erikoista, miten tämän asian käsittely täällä etenee ja kuinka montaa edustajaa tämä täällä kiinnostaa. On erikoista, että hallitus ei ole esittänyt uskottavaa arviota siitä, miten toimenpiteet rahoitetaan tai millaisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

vaikutuksia niillä on kansantalouteen, julkiseen talouteen, yritysten investointeihin, energiainfrastruktuuriin, maa- ja metsätalouteen tai alueiden kehitykseen.

Arvoisa puhemies! Myös lainsäädännön arviointineuvosto kiinnitti huomiota siihen, että ennallistamissuunnitelmalla voi olla merkittäviä vaikutuksia elinkeinojen harjoittamiseen sekä julkiselle taloudelle aiheutuviin kustannuksiin. On selvää, että Suomessa ei voida eikä pidä sitoutua miljardiluokan toimenpiteisiin ilman perusteellista arviota niiden kustannuksista. Taloudellisten vaikutusten arviointi on vastuullisen päätöksenteon edellytys.

Samalla on välttämätöntä varmistua kaikin käytettävissä olevin keinoin siitä, että jo ennallistamissuunnitelmaa laadittaessa pyritään löytämään Suomen ja suomalaisten kannalta kokonaiskestävimmät ratkaisut. Nyt näin ei ikävä kyllä ole tapahtumassa. Siksi lakiin olisikin tullut kirjata Ruotsin mallin mukaiset kansalliset reunaehdot ennallistamissuunnitelman laadinnalle. Ruotsissa hallitus on lähtenyt siitä, että ennallistamisasetuksen jäsenvaltioille jättämä kansallinen liikkumavara hyödynnetään täysimääräisesti, että kansallisia lisävelvoitteita vältetään ja että maanomistajille, yrityksille sekä yhteiskunnalle aiheutuvat haitat minimoidaan. Suomen tulee toimia samalla tavalla.

Jatkan vielä myöhemmin toisessa puheessa, mutta teen tässä kohtaa vastalauseen numero 1 mukaiset pykälämuutosehdotukset. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

19.25 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Poliitikka näyttäytyy usein ihmisille riitaisana, sekavana ja epäjohdonmukaisena. Ei ole ollenkaan tavatonta, että tuolla ihmisten kanssa jutellessa tämä asia nostetaan esiin tympeänä ja luotaantyöntävänä piirteenä. Keskeinen viesti on, että älkää syytelkö toisianne vaan tehkää hyviä päätöksiä. Mutta on toisaalta niin, että politiikkaan liittyy ihan oikeasti paljon täysin epäjohdonmukaisia asioita, ja tämä ennallistamisasia on juuri sellainen, jota täytyy nyt aivan todella tänään ihmetellä. Vielä enemmän ihmettelen, että vain yksi hallituksen edustaja on täällä paikalla.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2022 perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra julisti, että meille ei kelpaa suomalaisten metsien ryöstö, tämä ei kerta kaikkiaan käy. Nyt on väitetty kokoomuksen ja perussuomalaisten taholta, että ennallistamisasetus on hyväksytty viime vaalikaudella. Ei muuten ole. Suuri valiokunta toteaa 30. päivä marraskuuta 2022 seuraavasti: ”Valiokunta ei hyväksy ennallistamisasetusta komission nyt esittämässä muodossa.” Entäs nykyinen hallitus? Suuri valiokunta toteaa 16.6.2023: ”Suuri valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto ottaa edellä esitetyn huomioon” — eli hyväksyy aikaisemman Suomen kannan. Keskusta jätti tähän eriävän mielipiteen.

Perussuomalaisten ehdoton ”ei” koko ennallistamisasetuksesta kääntyi hallituksessa. He siis hyväksyvät valtioneuvoston esityksen. Juuri nyt on tilanne sellainen, että hallitus on päättänyt viedä Suomen kansallisen ennallistamissuunnitelman EU-komissiolle kysymättä eduskunnalta yhtään mitään — siis kysymättä eduskunnalta yhtään mitään. Vuotuisiksi kustannuksiksi on arvioitu lähes miljardi euroa vuodessa — siis miljardi euroa vuodessa. Se on iso summa. Perussuomalaiset vastustivat oppositiossa ollessaan ennallistamisasetusta henkeen ja vereen, mutta mitä on tapahtunut puolueen istuessa hallituksessa? Ennallistamisasetus on edennyt ilman mitään mukinoita, ja nyt ollaan pisteessä, jossa kaikkein tärkein vaihe eli kansallinen suunnitelma tehdään ilman eduskunnan käsittelyä. Valtaa suorastaan tyrkytetään ympäristöministeriölle. Kysyn: Mihin ihmeeseen jäi perussuomalais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

ten vastustus? Mihin ihmeeseen jäi perussuomalaisten vastustus? Sitä ei ole ollut, ei vähäisessäkään määrin, ja täällä salissa ei muuten ole yhtään edustajaa paikalla.

Mihin jäi myös kokoomuksen vastustus? 2022 kokoomus teki välikysymyksen tästä aiheesta. Ottaen huomioon kokoomuksen, perussuomalaisten, keskustan ja myös SDP:n aiemman hyvin kriittisen näkemyksen ennallistamisasetuksen toteuttamiseen olisin vähintään odottanut, että asiasta tuodaan eduskuntaan selonteko. Selonteko on välttämätön perusteelliseen keskusteluun ennallistamisen haitoista ja kustannuksista. Mitään taloudellista hyötyä ei ole kukaan pystynyt kertomaan tosiasiana ennallistamisesta. Mitään taloudellista hyötyä ei ole pystytty esittämään.

Kansallinen ennallistamissuunnitelma tulee vaikuttamaan käytännössä metsien käyttöön, vesistöjen hoitoon, energiainvestointeihin, maa- ja metsätalouteen, aluekehitykseen ja maaseudun elinkeinoiniin vuosikymmeniksi eteenpäin. Tämä on valtava asia. Siksi suunnitelman valmistelua ei voida jättää vain ja ainoastaan ympäristöministeriön valmistelun ja valtioneuvoston poliittisen harkinnan varaan.

Niin kuin olen jo aikaisemmin todennut, yrittäjänä olen nähnyt lähes koko ympäristöministeriön olemassaolon ajan, sen historian, ja voin todeta: mitään taloudellista hyvää ei ole koko aikana tullut yrittäjää kohtaan, päinvastoin järkyttävä määrä päällekkäistä byrokratiata ja lisäkustannusta. Siksi sanon vielä: mikään ei estäisi hallitusta tuomasta asiaa eduskunnan käsittelyyn, mutta ei, niin ei ole haluttu tehdä. Kysyn vilpittömästi, kuinka tämä on yleensä mahdollista. Nyt kuitataan valtava lasku ilman ja vapaaehtoisesti.

Kannatan edustaja Kallion tekemiä vastalauseen 1 mukaisia pykälämuutosehdotuksia.
— Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

19.31 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Kovin montaa luonnon kannalta positiivista hallituksen esitystä emme ole tähän saliin saaneet. On harmillista, että nyt kun sellainen on koskien vapaaehtoisen luonnonarvomarkkinan edistämistä vapaaehtoisin luontotoein, niin sekkin on onnistuttu hallituksen käsissä nyt vähän vesittämään.

Hallituksen esityksen tavoite edistää luonnonarvomarkkinoiden kehittymistä on tärkeä ja kannatettava. Suomi ei tule saavuttamaan luontotavoitteitaan ja pysäyttämään luontokatoa ilman yksityistä rahaa ja yritysten aktiivista roolia. Viime kaudella Suomeen saatiin vihreän ympäristöministerin johdolla säädettyä luonnonsuojelulakiin edistyksellinen vapaaehtoisen ekologisen kompensaaion malli, eli kestävä pohja luonnonarvomarkkinoille on olemassa, mutta nyt keskeinen haaste on se kysynnän puute. Sitä kysyntää vauhdittamaan tarvitaan myös vapaaehtoisia toimia, ja siksi on perusteltua, että luonnonarvoja voisi käyttää muuhunkin kuin heikennysten lakisääteiseen hyvittämiseen.

Yritykset ovat ympäristövaliokunnalle antamassaan lausunnossa ilmaisseet huolensa siitä, että hallituksen esitys sisältää yritysten näkökulmasta merkittäviä ongelmia. Kestävyyseraportointivelvollisille yrityksille nyt säädettävä lieventämishierarkiavelvoite lisää hallinnollista taakkaa siinä määrin, että se voi käytännössä estää suurten yritysten osallistumisen vapaaehtoiseen markkinaan. Hallituksen esityksen mukaan kestävyysraportointivelvollisen toimijan olisi luontotoion rekisteröimiseksi osoitettava raportoinnillaan joko se, ettei sillä ole merkittäviä luontovaikutuksia, tai se, että se noudattaa toiminnassaan lieventämishierarkiaa. Nämähän ovat siis sinänsä tärkeitä periaatteita, mutta kuitenkin tässä lain-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

säädännössä on kyse nimenomaan vapaaehtoisista luontotoeista, ja nämä on tärkeää pitää erillään.

Tämän esityksen mukaan suurten yritysten lieventämishierarkiavelvoitteella pyritään välttämään viherpesuriskejä ja niihin liittyviä väitteitä. Tämä on toki tärkeä lähtökohta, mutta on kuitenkin niin, että EU:n kestävyysraportointidirektiivi sisältää jo itsessään velvoitteen tunnistaa, vähentää ja raportoida luontovaikutuksia. Nyt tämä lisäraportointivelvoite kohdistuu erityisesti niihin yrityksiin, jotka ovat erityisesti halunneet korostaa luonnon monimuotoisuuden merkitystä omassa toiminnassaan, eli vähän nyt sitten ehkä väärään kohtaan osuu. Ilmeinen riski onkin, että merkittävät yritykset jäävät pois luonnonarvomarkkinoilta tämän tarpeettoman hallintotaakan vuoksi. Tämä on valitettavaa, koska todennäköisesti juuri näillä yrityksillä olisi myös parhaat edellytykset toimia markkinan vauhdittajina. Eli siis hallitus, joka tässäkin salissa usein on peräänkuuluttanut hallinnollisen taakan karsimista, nyt itse tässä kaivattujen kannusteiden ja sujuvoittamisen sijaan on lisäämässä hallinnollista taakkaa, ja tämä on vastoin tämän hallituksen esityksen tavoitteita.

Arvoisa puhemies! Nostan tässä esiin myös suden suojeluaseman heikentämisen, kun tätä maa- ja metsätalousvaliokunnassa käsiteltiin. Tämä on jatkumoa viime vuoden lopulla kiireellä valmistellulle ja runnomalla läpi viedylle suden suojeluaseman heikentäneille metsästyslain muutoksille. Nehän silloin valmisteltiin varsin puutteellisesti, jopa niin, että lainsäädännön arviointineuvosto joutui antamaan varsin rajua kritiikkiä vaikutusarvioiden puuttumisesta.

Luontopaneeli on valiokunnalle antamassaan lausunnossa huomauttanut, että Suomella olisi halutessaan mahdollisuus pitää suden suojelua kansallisesti tiukempuna EU-lainsäädännön muutoksista huolimatta, ja mikään pakko ei siis ole tässä tätä nyt säätää. Suden tilanne on edelleen heikko, ja susi on Suomessa erittäin uhanalainen. Tehdylle suojelun purkamiselle ei siten ole perusteluja.

Sitten vielä tästä ennallistamisasetuksesta, josta täällä on jo puhuttu. No, pidän sillä lailla harmillisena, että keskustelussa korostuvat ne ennallistamisen uhat ja riskit Suomen taloudelle sen sijaan, että etsittäisiin yhdessä ratkaisuja Suomen luontositoumusten ja velvoitteiden kattamiseen luontokadon pysäyttämiseksi. Ennallistamisella on myös paljon taloudellisia hyötyjä ja ennen kaikkea lopputuloksena puhtaammat vedet ja elinvoimaisempi luonto.

Lopuksi totean, kun keskusta on nostanut tässä nyt kritiikkiä siitä, että eduskunnalle ei esitetä minkäänlaista roolia tämän ennallistamissuunnitelman valmistelussa tai käsittelyssä, että minusta tämä on ihan huomionarvoinen kritiikki, ja siihen kyllä voi yhtyä. Itse pitäisin ihan perusteltuna sitä, että tämä asia tuotaisiin eduskunnalle selontekona, jotta koko eduskunta pääsisi sitä sitten käsittelemään, mutta näin hallitus ei nyt ole esittämässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

19.36 Mikko Polvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta on tässä muodossaan vastuun siirtämistä kabinetteihin ja julkisen vastuun pakoilemista päätöksestään. Kuulkaahan: ympäristöministeriön arvion mukaan ennallistamisasetuksen toimeenpanon kokonaiskustannukset Suomelle voivat nousta tuhansiin miljooniin euroihin tällaisena taloudellisena aikana. Laskun kirjoittamisen metsäteollisuudelle, metsänomistajille ja suomalaisille veronmaksajille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

tämä hallitus on viemässä päätöksenteon suljettuihin kabinetteihin julkisuuden valosta näin suuressa kysymyksessä.

Tässä esityksessä ennallistamissuunnitelman laatiminen tapahtuisi ympäristöministeriön johdolla — ympäristöministeriön johdolla — yhteistyössä keskeisten ministeriöiden ja muiden toimijoiden kanssa ja päätöksen tekisi valtioneuvosto ilman eduskunnan käsittelyä. Miksi ilman eduskunnan käsittelyä? Onko tässä jotain sellaista, miksi sitä ei voisi tänne tuoda?

Myös siitä olen huolissani, että tällä luonnonsuojelulailalla voi olla tosiasiallisesti se vaikutus, että niin metsäteollisuus kuin maatalouskin vähenevät Suomessa. Elämän mahdollisuudet maaseudulla voivat entisestäänkin kaventua. Ja vaikka metsistä ja pelloista omistaja saisikin jotain korvausta suojellessaan, niin koko arvoketju metsästä sahoille ja maailmalle vienniksi heikentyy. Onko meillä sellaiseen varaa? Onko meillä sellaiseen varaa?

Lisäksi huolenani on, että suomalaisen ruuantuotannon arvoketjut ja omavaraisuus kärsivät. Ja mistä korvaavat työpaikat? Mistä korvaavat työpaikat maaseudulle? Mistä puuttuvat miljardit Suomen valtion kassaan?

Nämä ovat sen kokoisia asioita Suomelle, että mielestäni näistä tulisi keskustella ja päättää eduskunnassa myös ennallistamissuunnitelman osalta, kun sen aika on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

19.38 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Ennallistamissuunnitelmassa on todella kyse yhdestä Suomen tulevaisuuteen, Suomen luonnonvarojen käyttöön ja alueiden kehitykseen eniten vaikuttavasta päätöksestä. Kustannusarvioitkin ovat valtavat. Toki ne vaihtelevat hyvin paljon, mutta on arvioitu, että toimeenpanokustannukset voisivat olla jotain 13 ja 19 miljardin euron haarukassa. Kyse ei siis todella ole mistään vähäpätöisestä hallinnollisesta asiasta vaan suunnitelmasta, joka tulee vaikuttamaan metsiin, maatalouteen, vesistöihin, energiantuotantoon, investointeihin ja alueiden kehitykseen vuosikymmeniksi eteenpäin. Siksi on täysin perusteltua, että nyt tämän lakiesityksen yhteydessä lakiin kirjattaisiin selkeät kansalliset reunaehdot suunnitelman laatimiselle.

Kuten edellä kuulluissa puheenvuoroissa, useamminkin, on kuultu ja tullut todettua, pidän myös itse vakavana puutteena sitä, että hallitus ei ole esittänyt arviota suunnitelman taloudellisista vaikutuksista, saati siitä, miten tämän suunnitelman toimeenpano tultaisiin rahoittamaan. Vastuullinen päätöksenteko edellyttää, että näin merkittävien toimien kustannukset ja vaikutukset tunnetaan ennen päätöksiä. Erityisen ongelmallista, suorastaan käsittämätöntä, on myös se, että eduskunnalle ei anneta minkäänlaista roolia tämän suunnitelman käsittelyssä. On vaikea ymmärtää, miksi näin laajakantoista Suomen tulevaisuuteen vaikuttavaa suunnitelmaa halutaan valmistella, toimittaa Euroopan komissiolle ja hyväksyä ilman eduskunnan parlamentaarista käsittelyä.

Keskustan edustajat ovat tehneet valiokunnissa kovasti töitä, jotta esitystä saataisiin korjattua hyväksyttävämpään muotoon. Eduskunnalle annettaisiin mahdollisuus käsitellä ennallistamissuunnitelmaa, parannettaisiin maanomistajien oikeusturvaa ja varmistettaisiin, että luonnon monimuotoisuuden tavoitteita toteutetaan tavalla, joka ottaa huomioon myös maaseudun elinvoiman, elinkeinojen toimintaedellytykset, omistusoikeuden sekä Suomen taloudellisen kestävyuden. Nämä muutokset ovat erittäin tarpeellisia, ja siksi toivon menestystä edustaja Kallion tekemille, vastalauseen 1 mukaisille muutosesityksille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

19.41 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Luonnonsuojelulain ennallistamisotio markkinoitiin tälle talolle pienenä teknisenä muutoksena, teknisenä asiana. Se on tämän kauden suurin asia maaseudun ja Suomen kansantalouden kannalta, suurin asia, ja me annamme valtakirjan sen toteuttamiseen ympäristöministeriölle tällä lainsäädännöllä. Perussuomalaiset, kokoomus, RKP ja kristilliset haluavat antaa valtakirjan suurimmasta Suomen kansantalouteen vaikuttavasta suunnitelmasta ympäristöministeriölle, jolla ei ole ajatusta siitä, että pitäisi katsoa taloudellisia kestävyiden elementtejä, sosiaalisia kestävyiden elementtejä. Ympäristöministeriö katsoo ympäristökestävyyden näkökulmasta tätä.

Niinpä lopputulema onkin se, että kun aikoinaan Luonnonvarakeskus teki arvion ennallistamisesta, se teki arvion 13—19 miljardista, mutta sen jälkeen, kun maa- ja metsätalouusvaliokunta oli päättänyt tästä asiasta ja antanut lausunnon ympäristövaliokunnalle, oli ennen antanut lausunnon ja luvan sinne ympäristöministeriölle, niin sen jälkeen saimme oikein yhden kerran tässä talossa kuulla parisen tuntia siitä, mitä tämä suunnitelma voisi sisältää. Siellä kysyin, mitä tämä maksaa, ja ympäristöministeriöstä sanottiin, että 30 miljardia euroa — 30 miljardia euroa. Se oli tuplaantunut se rahasumma, mikä tähän käytetään, ja koska uskon, että millään hallituksella ei takataskusta löydy 1,2:ta miljardia vuodessa laittaa tähän ennallistamissuunnitelmaan, niin tiedätekö, mikä on seuraus? Seuraus on se, että istutaan toisten housuilla tuleen. Näinhän tämä homma menee. Eli tulee harmaata suojelua, tulee velvoittavia vaatimuksia ja tulee kieltoja, joista ei korvata maanomistajalle mitään.

Minä en ymmärrä sitä, miksi meidän täytyy ensimmäisenä partiopoikana olla viemässä tämä ennallistamissuunnitelma EU:hun. Tehän meinasitte tehdä täysin saman virheen metsäkatoasetuksen kanssa. Suomi oli ensimmäisenä tekemässä maltaita maksavia säännöksiä, todella byrokraattisia säännöksiä, jotka varsinkin pienimuotoisen sahayritystoiminnan ja tämältyyppisiä olisivat tuhonneet täysin. Me saimme onneksi estettyä sen viemällä asian perustuslakivaliokuntaan, ja niinhän sitten kävi, että muutama viikko sitten se vedettiin kokonaan pois. EU:ssa valmistellaan Draghin raportin mukaisesti paljon inhimillisempi, taloudellisesti järkevämpi tapa torjua metsäkatoa, koska metsäkadon torjuminen on järkevä asia. Näin pitäisi tehdä tässä ennallistamisasetuksessakin, asettaa pelisäännöt, kuten edustaja Kallio tässä vaati, ja pitäisi katsoa ensin, lähtevätkö muut maat tähän ylipäätään. Meillä on EU:ssa paljon asetuksia, joiden osalta 20 vuotta on odoteltu tiettyjä maita, että jokohan ne pikkuhiljaa tämmöisen tekisivät. Mutta Suomessa halutaan antaa ensimmäisten maitten joukossa ympäristöministeriölle valta lähettää ennallistamisasetus EU:hun. Mielestäni tämä on järjetöntä.

Ympäristöministeriössä ei pidetä siitä, että turvemaita käytetään ylipäätään yhtään mihinkään. Se on syötetty sinne EU:n päähänkin, ja huomautan, että ympäristöministeriön arvion mukaan meillä on kymmenen prosenttia pelloista turvemaita ja noin kolmannes Suomen metsistä on turvemetsiä. Jos näille tulee käytön rajoitteita sen suunnitelman mukaisesti, mikä EU:lle laitetaan, niin se on, kuulkaa, kansantaloudellisesti melkoinen kysymys, mutta minkäänlaisia rajoituksia tämä hallituspohja ei halunnut tehdä. Te luotate sokeasti siihen, että ympäristöministeriössä asuu kaikki viisaus, annetaan sinne valta tällaisessa asiassa. En ymmärrä, miksi näin.

Vielä vetoankin siihen, että kun teillä on mahdollisuus olla viemättä sitä elokuun loppuun mennessä ja odottaa vähän, mitä muut maat tekevät, niin älkää antako tätä valtakir-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

jaa. Äänestetään nyt yhdessä tämä laki kumoon ja valmistellaan se rauhallisesti ja huolella niin, että Suomen maatalous pystyy jatkamaan, Suomen metsäsektori pystyy jatkamaan, pystymme edelleenkin investoimaan maaseudulla. Mielestäni tämä laki on todella huono tältä kohtaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko on poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.46 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on tullut aika tarkkaan jo tämä analysoitua läpi. Huomaan, että olen ainoa mietintövaliokunnan jäsen paikalla. Erityisesti joistain kommentteista täällä, joista nyt en tietysti kaikista saanut selvää, huomaa, että ei olla aivan perillä siitä, mitä siellä valiokunnissa on käsitelty, [Mauri Peltokangas: Euroopan unionissa!] mutta tällaistaahan tämä täällä aina on.

Erityisesti omaisuudensuojan vahvistaminen on yksi semmoinen asia, mikä tässä hallituksen esityksessä on erityisen heikko. Vaikka ennallistamissuunnitelma ei muodollisesti sisältäisi välittömiä käyttörajoituksia, sillä voi olla huomattavia tosiasiallisia vaikutuksia maanomistajien asemaan. Suunnitelmassa ei saa esittää alueellisia kohdennuksia ja rajauksia, jotka voivat vaikuttaa tulevaan maankäyttöön, investointeihin, luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä kiinteistöjen arvoon jo ennen varsinaisten toimenpiteiden toteuttamista. Tämä on se meidän esittämämme yksi näiden vastalauseiden keskeinen sisältö.

Mitä tarkemmin ennallistamistoimet kohdennetaan maantieteellisesti rajatuille alueille, sitä konkreettisemmin vaikutukset kohdistuvat yksittäisiin maanomistajiin ja elinkeinonharjoittajiin. Tämä on keskeinen puute tässä hallituksen esityksessä. Tätä ei tule hyväksyä, ja tästä syystä omaisuudensuojan toteutumista ei voida tarkastella vain muodollisten oikeusvaikutusten näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Maanomistajalla on oikeus tietää, millä perusteilla hänen alueensa valitaan mahdollisten ennallistamistoimien kohteeksi, millaisia vaikutuksia valinnalla voi olla ja millä tavoin hän voi puolustaa oikeuksiaan. Tästä seuraa myös välttämätön tarve täsmentää muutoksenhakua koskevaa sääntelyä. Tässä kohtaa on iso puute tässä esityksessä. Hallituksen esityksessä jää täysin epäselväksi, mitä tuomioistuin voi ennallistamissuunnitelmaa koskevassa valituksessa tutkia ja millä perusteella valitus voidaan tehdä. Tällainen epäselvyys on ongelmallinen oikeusvaltioperiaatteen ja perustuslain 21 §:ssä turvatun oikeusturvan näkökulmasta.

Oikeusturva ei toteudu sillä, että valitusoikeus kirjataan lakiin muodollisesti. Oikeusturva toteutuu vasta silloin, kun kansalainen tietää, millä perusteella hän voi hakea muutosta, ja kun tuomioistuimella on selkeä toimivalta arvioida päätöksen lainmukaisuutta. Siksi valitusperusteet on kirjattava lakiin nimenomaisesti. Nyt näin ei ole tapahtumassa.

Arvoisa puhemies! Hallintotuomioistuimen tulee voida arvioida paitsi menettelyn lainmukaisuutta myös sitä, täyttääkö ennallistamissuunnitelma EU:n ennallistamisasetuksen vaatimukset, noudattaako se luonnonsuojelulain sisältövaatimuksia, toteutuvatko suhteellisuusperiaate ja yhdenvertaisuus sekä onko omaisuudensuoja ja elinkeinovapaus otettu asianmukaisesti huomioon.

Keskusta ei hyväksy sitä, että Suomelle mahdollisesti miljardiluokan kustannuksia aiheuttavaa ja laajoja maankäyttövaikutuksia synnyttävää kokonaisuutta viedään eteenpäin ilman selkeitä laissa säädettyjä pelisääntöjä, ilman uskottavaa kustannuskontrollia ja ilman eduskunnan täysipainoista osallistumista päätöksentekoon. Nyt näistä mikään ei to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

teudu. Siksi ennallistamissuunnitelman laadinnalle on säädettävä Ruotsin mallin mukaiset selkeät kansalliset reunaehdot, eduskunnalle on turvattava aito päätöksentekorooli ja maanomistajien oikeusturva on varmistettava yksiselitteisillä muutoksenhakusäännöksillä. Vain näin voidaan varmistaa, että luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan tavalla, joka säilyttää kansalaisten luottamuksen, kunnioittaa omaisuudensuojaa ja turvaa Suomen taloudellisen tulevaisuuden. Nyt yksikään näistä asioista ei toteudu tällä hallituksen esityksellä.

Täällä on tänään aiemmin keskusteltu pitkiäkin keskusteluja kymmenen miljoonan maatalouden energiaveron palautuksesta, mikä on positiivinen asia. Täällä on keskusteltu paljon ilmeisesti siitä, kun hallitus peruu oman päätöksensä kotitalousvähennyksen heikennyksistä, mutta tämän mittaluokan asia ei aiheuta samanlaista keskustelua. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

19.51 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä esitetty laki antaisi kokoomuksen ja perussuomalaisten mahdollistamana avoimen vekselin ympäristöministeriölle, EU:lle, suojella suomalaiset metsät ja viedä suomalainen ruuantuotanto ja sahateollisuus.

Edustaja Elolle haluaisin sanoa sinne vihreitten suuntaan, kun tämä susi tuli mainituksi, että jos tässä esityksessä jotain hyvää on, niin se on Suomen lainsäädännön päivittäminen EU-direktiivin ja sen suojeluaseman mukaiseksi, mikä sudelle on nyt siellä määritetty. Tässä ei ole minun mielestäni mitään sellaista erityistä, minkä takia Suomen olisi tässä tilanteessa pitänyt asiaa jarrutella. Suden metsästys onnistui viime talvena suunnitellusti, ja sitä täytyy myös ensi talvena jatkaa. Mutta hämmästelen sitä, että hallitus ei kuitenkaan ponnekkaasti ole ajanut karhua tänne samaan Euroopan unionin luonnonsuojeludirektiivien ja asetusten ja liitteitten mukaisiin muutoksiin, mitä sudelle on jo tehty, koska tämä karhukysymyshän täällä Suomessa alkaa olla se, mikä meitä eniten tässä huolettaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

19.52 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä luonnonsuojelulain esityksessä on myös hyviä asioita. Luontoarvokaupan saaminen alkuun on hyvä, vaikka toki olisimme vähän toivoneet — tai emme edes vähän: se olisi ollut syytä toteuttaa vähemmän byrokratiaa vaativaksi niin, että se todellisuudessa lähtisi toimintaan. Sinänsä pienemmiltä yrityksiltä tätä byrokratiaa ei vaadita, mikä on hyvä asia. Mielestäni on hyvä myöskin se, että susi nyt sitten komission myötävaikutuksella pystytään siirtämään metsästettäväksi lajiksi. Näin sen kanssa toimiminen jatkossa helpottuu.

Haluan kuitenkin vielä tuohon ennallistamisasiaan palata sen verran, että keskusta olisi halunnut, että suunnitelmaa laadittaessa on hyödynnettävä kaikki se kansallinen liikkumavara, mikä meillä on, vältettävä kansallisia lisävelvoitteita, minimoitava maanomistajille, yrityksille ja yhteiskunnalle aiheutuvat haitat, huomioitava vaikutukset huoltovarmuuteen, ruoantuotantoon, energiantuotantoon, metsätalouteen ja aluekehitykseen ja varmistettava suhteellisuusperiaatteen, yhdenvertaisuuden ja omaisuudensuojan toteutuminen. On surullista, että emme asettaneet mitään reunaehtoja tälle ennallistamisasetukselle vaan annamme vallan ympäristöministeriölle.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.